

POSSIBLE ANSWERS FOR:

**SESOTHO PUO YA LAPENG
BOEMONG BO PHAHAMENG
(Pampiri ya Bobedi)**

KAROLO YA A

TLHAKA YA BASOTHO – P.T.P.K. MABOEA

POTSO 1

1.1	Ke batswadi ba motho	(2)
1.2	Meleng ya 4,5,le 8	(3)
1.3	Meleng ya 1&2 le 4&5, phethapheto ya lentswe
Meleng ya 1&2 phethapheto ya sebopeho.	(2)
1.4	Mothofatso, ho bontsha tshenyo e etswang ke lefu.	(3)
[10]
2.1	2.1.1 Lengolo le yang ho Duduzile.	(1)
	2.1.2 Ke dipalesa tsa naheng.	(2)
	2.1.3 Lebotsi	(2)
	2.1.4 Ke batho ba rutehileng.	(2)
	2.1.5 Anastrofi	(2)
	2.1.6 Meleng 3, 4, le 10.	(2)
	2.1.7 Pheteletso.	(1)
	E hapa maikutlo a motho ya shebileng	(3)
		[15]
2.2	2.2.1 Botle	(1)
	2.2.2 Boikgohomoso le boikakaso	(2)
	2.2.3 (a) Mothofatso	(1)
	(b) Botle bo fuwa semelo sa motho "ho hlompha" ho toboketsa botle ba bona (botle). Tlhompho ke letswao le letle la botho.	(2)
	2.2.4 (a) Moleng 22	(1)
	(b) Setloholo	(1)
	2.2.5 Moleng 2	(1)

- 2.2.6 Hore botle ke ntho e emelang toka bophelong ba rona ba tsatsi le letsatsi. Ha dintho di etswa ka toka, ha ho ka moo botle bo ke keng ba bonahala. Setjhaba se tsitlellalang botle ke sona se atlehang ka ha leholo la bobele le tsumutswe hara sona mme ho bonolo ho bona batho ba tlang ka dintho tse mpe. 2x3=(6)
[15]
- 2.3.1 Tahlehelo (1)
- 2.3.2 Mola wa thothokiso
- Tlohelo (Elipse) – mola 13 (2)
 - Kgefutso (sejara) – meleng 1, 7, 9, 11, 16, 18 & 19 (2)
 - Phetapheto ya moelelo – moeleng 18 & 19 (2)
- Kgetho ya mantswe
- Lebotsi – meleng 14 & 16 (2)
- Mekgabiso ya Puo
- Pheteletso – moleng 1 & 3 (2)
 - Pebofatso – moleng 2 (2)
 - Leetsisa (moduduetsane) – moleng 7 (2)
- [15]**
- 2.4.1 Mafahla (1)
- 2.4.2 Ya pono – meleng 1 & 2, 13 & 14, 8 & 9 (2)
Ya motsamao wa mmele – moleng 3 (2)
- 2.4.3 Moleng 9 (2)
- 2.4.4 Phetelletso – moleng 2 & 16 (2)
Mothofatso – meleng 4, 15 le 17 (2)
- 2.4.5 Paballo, tshireletso, bonokwane le bokweta. (4)
- [40]**

KAROLO YA B

MOITHUTI O TSHWANELA HO KGETHA POTSO E LE NNGWE FELA

POTSO 3

- 3.1 3.1.1 Ke Bokreste (1)
- 3.1.2 Casalis/Sarah – e ne e le moruti ya thusang Moshweshwe ntweng ya Basotho le Maburu ka ho kena dipakeng, mme ke yena ya ileng a koptjwa ho ngola lengolo le yang Borithani (2)
- 3.1.3 Hore dintwa le komello di fedile naheng ya habo. (1)
- 3.1.4 Dikgomo le mehlape di ile tsa shwa lebuba ka baka la komello e neng e bakile tiala. Setjhaba se ne se sa thabela puso ya Moshweshwe. (2)
- 3.1.5 Hobane ba ne ba re o se a nkile baruti o ba kentse ka hara setjhaba sa bona mme le naha ke eo e a fela empa ha ho letho leo Moshweshwe a le etsang. (2)

- 3.1.6 Ke ho aha/bopa setjhaba se seholo sa Basotho, se phelang ka kgotso le nala ntle le dintwa le dikgohlang. (2)
- 3.1.7 Ke hore ba tle ka le hlahlamang ho tla mo kolobetsa (2)
- 3.1.8 Tjhee, hobane Moshweshwe o hlokahala pele ba ka mo kolobetsa (2)
- (3)
- [15]
- 3.1.9 Ke ho bona ka moo Lesotho le aparetsweng ke dintwa ka teng mme a bona ka moo a hlolehang ho tliisa kgotso setjhabeng (2)
- 3.1.10 Ba ne ba ya kopanong ho ilo bua le Hoffman ka ditaba tsa Mohokare/moedi, le ho fedisa dintwa tse tswetseng pele. (2)
- 3.1.11 Sekgonyana, Masopha le Majara (3)
- 3.1.12 Ntata Moshweshwe (2)
- 3.1.13 O ile a romela lengolo le neng le batla ditlhapiso ho Moshweshwe ka ha a ne a bolela hore Basotho ba utswitse mehlape ya bona mme ka hoo ba lokela ho patala ka dikgomo tse sekete le dipere tse sekete, ho seng jwalo Maburu a tla hlasela ka mora matsatsi a mararo (3)
- 3.1.14 Pusong ya hae Mokgatjhane ha a ka a feta mathateng ao Moshweshwe a fetileng ho ona. Mathata a tsofatsa, mme a fokodisa mmele (3)
- [15]
- [30]
- 3.2 3.2.1
- Mmantsopa le Katse ene ele dingaka tse kgolo tsa morena Moshweshwe mme e ne e ye e re ha ho senyeha, morena a ba bitse ho tla hlola se etsahalang
 - Ke bona ba bolelletseng morena Moshweshwe hore Lesotho le hloka kgotso hobane Moshweshwe o se a itshetlehile hodima baruti haholo.
 - Ba ile ba noha ho tla ha leru le lefubedu mme kajeno leru leo le fetohile dira tsa Basotho mme ke bao ba ba nkela naha ya bona.
 - Ba boetse ba bolella morena hore badimo ba mo furalletse hobane o se a nkehile ke tumelo ya baruti
 - Baruti bao ba nyedisa mekgwa ya Basotho ya bophelo jwaloka ho nyala basadi ba bangata (sethepu) athe ntho e jwalo ke tlwaelo ho bona.
 - Ba bolella morena Moshweshwe hore Basotho ba tla ripitlwa ke Maburu pele selemo seo se fela mme ha ho ka moo Baruti ba tla ba thusang ka teng.
 - Ba boetse ba bolella Moshweshwe hore dintwang tseo Basotho ba di lwanneng, badimo ba ile ba ba sireletsa le hore ha se baruti ba ba tshireleditseng
 - Ba ile ba tshepisa Moshweshwe hore ha ho mohlabani wa Mosotho ya tla bolawa ke kulo ntweng ya bona le maburu
- 2x8=(16)

- 3.2.2. * Hoffman o ile a memela morena Moshweshwe Mangaung
- Moshweshwe o ile a ananela memo eo ka sepheo sa ho ya theha kgotso le eo mmusisi e motjha wa Freistata
 - Ho ile ha fihlellwa tumellano le yena ka ha mahlakore bobedi ba ona a ne a batla kgotso
 - Taba e ileng ya se kgotsofatse Moshweshwe hantle ke ya Hoffman ha a mmolela hore batho (Basotho) ba tshelang Mohokare, batshwanela ho ba le ditlankana
 - Maburu jwale a ne a se a laola Mohokare
 - Hoffman o ile a sebedisa semelo sa Moshweshwe sa ho rata kgotso mme a tseba hore Moshweshwe a ke ke a hanana le dipehelo tsa hae
 - Kopano e fedile ba dumellane feela Moshweshwe a tseba hore dintho di tla fetoha hang feela ha kopo ya hae ya hore Lesotho le be tshireletsong ya Boritane e ka atleha

2x7=(14)

KAROLO YA C

POTSO 4

MEHALADITWE HA E EKETHEHA – T. MAFATA

- 4.1 4.1.1 Mohlahlobi wa dikolo (1)
- 4.1.2 O ne ile moketeng wa ditumediso wa bana ba sehlopha sa ho qetela sekolong sa boKgama (2)
- 4.1.3 Batho ba Mohlakeng (2)
- 4.1.4 Santa Peterose/sa boKgama (1)
- 4.1.5 Peterose, Teresia, Pateriki, Sedima (ba bararo fela) (3)
- 4.1.6 Ba maphako, ba lapile, ba lapetse lesedi, hobane o ne a bua ka tello. (2)
- 4.1.7 Bokamoso ba bona bo ka be bo le lerotho, hobane matsatsing ana motho ya sa rutehang ha a na tsela eo a ka iphedisang ka yona hobane mesebetsi e batla thuto mme ntle le yona bophelo bo a thatafala (4)
- 4.1.8 Lebollo le ho disa le ho se ise bananyana sekolong (6)
- 4.1.9 Tebakgolo e ne e le ho isa bananyana sekolong mme Mafikeng o ne hlile a sa tsamaisane le yona taba eo, a bolela hore sekolo se senya le ho fetola bana. Tharollo e bile hore bashemane ba ye selolong, le teng ka ho fapanyetsana. Ha e le Dipuo yena o tshwanela ho dula lapeng a ithute mosebetsi wa tlung (4)
- 4.1.10 Ke ho tsamaya ka makoloi (2)
- 4.1.11 Wa boKgama. Hobane Kgana o ne a le sehlopeng seo sa ho qetela (3)
- [30]**
- 4.2 4.2.1 A Mohlahlobi wa Dikolo
- Ke motho ya nenang setho mme o se bitsa masawana. O kgothalletsa batswadi ho kenya bana ba bona sekolo hobane a re bona ba leffing mme ba tshwanela ho phemisa bana ba bona lefifi leo. o nyatsa tsela eo batho/basotho ba phelang ka yona o e bitsa bohetene. Ho ya ka yena lebollo, sethepu, ho disa le tse ding ke bohetene. (5)

Mafikeng

O emela setso. O hana ha bana ba iswa sekolong ka tshabo ya hore se tla fetola botho ba bona. O bolela hore batho ba rutehileng ba lahla setso sa bona hobane ba re ba tswetse pele. Ka mora kगतello ho tswa ho Mofifi. Mmakgama le Mmatheko o dumela hore ho ye bashemane feela sekolong mme Dipuo yena a sale lapeng a ithute mosebetsi wa ka tlung a tle a se ke a tlontlolla mohla a nyalwang

(5)

- 4.2.2 Mofifi ke motho ya ratang setso empa a bile a rata ho se kopanya le bohlaledi. O buisana le moholwae hore bana ba iswe sekolong mme ba tle ba ye lebolong ha ba qeta sehlopha kapa lengolo la matnomo. Ha ho tluwa tabeng ya ho disa, o bolela hore ba tla disa le ho kena sekolo ka ho fapanyetsana. Lebaka le etsang hore a rate sekolo ke hobane a tseba ditshotleho le mathata ao bona ba fetileng ho ona ka baka la ho se rutehe.

(5)

Paolosi ke ngwana wa Mohlakeng mona mme lebitso la hae latswalo ke Phakwe feela o ne a sa le batle, hobane a re ke la dipoding. O ne a hloile tsela eo Basotho ba phelang ka yona, jwaloka meriana ya setho. O bolela hore Basotho ba qenehetse dintho tse se nang thuso ke ka hoo ba salletseng morao. Lebaka la hoo ke hobane a ena le kgahlemelo e kgolo ya thuto ya Manyesemne.

(5)

- 4.2.3 Mophatong ke moo bashanyana ba neng ba bolotswa teng. Ke moo Theko a ileng a iswa teng ha a ne a tshwerwe ke hlooho. Batho ba Mohlakeng ba ne ba nka Mophato e le ntho ya bohlokwa kgodisong ya bana ba bona. Mafikeng o ne a bolela hore maqai a sa bollang ke ona a lahleng moetlo ka baka la bohlaledi ba thuto.

(5)

Santa Peterose ke sekolo seo Kgama a qadileng ho sona. Moo teng ba ruta bana ho bala le ho ngola. Bokreste ke ntho e neng e hatellwa mona hobane bana ba ne ba rutwa le ka Bibehe. Ke mona moo Paolosi a neng a bolella bana hore ditlhare tsa Sesotho ha di na thuso. Mona teng bananyana ba dumelletswa ho kena sekolo. Phatlatsheuu teng ke moo Kgama a ileng a ya ngodisa teng ha a etswa Santa Peterose. Sekolo sena se ntse se tshwana hantle le sa pele hobane ho ne ho etswa dintho tsa bokreste.

(5)

[30]